

Нікітін А. А. – аспірант наукової лабораторії з проблем досудового розслідування навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

НЕОБХІДНІСТЬ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ В'ЇЗДУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТА ВИЇЗДУ З НЕЇ

Фахові законодавчі новели, прийняті з огляду на потреби правозастосовної практики, в одних випадках стають стрижнем ефективної діяльності уповноважених суб'єктів, в інших – виступають першопричиною термінологічної плутанини, неоднозначного тлумачення, а також помилок у процесі кваліфікації. Чинний Кримінальний кодекс (КК) України 15 квітня 2014 р. було доповнено ст. 332¹ Законом України № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», що регламентує відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї. Прийнята норма викликає як теоретичний, так і практичний інтерес.

Територія АР Крим, і окупована територія Луганської та Донецької областей – це територія України. Відповідно до ст. 33 Конституції України, кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантовано свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлені законом [1].

Однак кримінальна відповідальність передбачена за умови порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї з метою заподіяння шкоди інтересам держави. На жаль, на сьогодні багато людей стали заручниками непрості ситуації, яка склалася у нашій державі.

Відповідно до ч.1 ст.10 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та тимчасовий режим на тимчасово окупованій території України», громадяни України мають право на вільний та безкоштовний в'їзд на тимчасово окуповану територію і виїзд з неї через контрольні пункти в'їзду–виїзду за умови пред'явлення документа, що посвідчує

особу та підтверджує громадянство України [3]. Так, диспозиція ч. 1 ст. 332¹ КК України передбачає відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї з метою заподіяння шкоди інтересам держави [2].

Ситуація в державі стосовно окупованих територій продовжує ускладнюватися. Масштабність ситуації вказує на її значення в контексті як громадської безпеки, так і державної, а не реалізації якої-небудь програми локального впливу. Беззаперечним є факт, що аналізованій поведінці притаманна суспільна небезпека, як антисоціальна сутність і якість вчинків певного роду, головний критерій зведення законодавцем до рангу кримінально-караної поведінки. Окрім соціальної зумовленості криміналізації цього діяння, варто акцентувати увагу і на політичній доцільності такого кроку.

Соціологічні опитування, а також аналіз слідчої та судової практики свідчить, що структура та динаміка зазначених злочинів зростає. Зафіксовано випадки озброєних проривів із тимчасово окупованої території України також із використанням автотранспорту. Ще більш небезпечним є те, що цей вид злочину вчиняють також неповнолітні. Однією з важливих причин, що породжують зростання кількості таких злочинів, є недосконале законодавство, яке у деяких випадках занадто лояльне.

Криміналістів цікавлять не лише питання зумовленості прийняття конкретної кримінально-правової норми, а й якість законодавчої конструкції, що значною мірою визначатиме ефективність її реалізації на практиці.

Така редакція норми може створити значні труднощі для слідчої та судової практики у контексті визначення поняття та юридичних ознак порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї. Таким чином, слід показати дискусійні позиції та шляхи їх вирішення, а отже вирішення потребують й питання щодо кваліфікації порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

Відсутність належного опрацювання спірних питань щодо зазначеної проблеми у доктрині кримінального права, а також необхідність подальшого вдосконалення кримінального законодавства шляхом внесення конкретних науково

обґрунтованих пропозицій зумовили необхідність наукового дослідження.

Особливого значення набуває дослідження питання щодо порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї в умовах соціально-політичної ситуації, що склалася у нашій державі.

Вказана тема практично не розроблена в сучасних наукових працях, що вказує на потребу в проведенні комплексного. Таке дослідження дасть змогу концептуально та комплексно вивчити питання з'ясувати основні етапи періодизації розвитку відповідальності за зазначене суспільно небезпечне діяння, розкрити об'єктивні та суб'єктивні ознаки порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, а також питання кваліфікації та покарання за вчинення зазначеного злочину.

Такі концептуальні положення дослідження збагатять науку кримінального права і кримінальне законодавство та в комплексі стануть вирішенням наукової проблеми, що матиме важливе значення для розбудови правової держави.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.

3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України Закон України від 15 квіт. 2014 р. № 1207-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>. – Назва з екрана.